

Žijte ve své zahradě
ONLINE KURZ

Jak postavit vyvýšený záhon

Ferdinand Leffler, Jiří Stiborek

ZÁHON
PRO
DĚTI

Dávno už neplatí, že zeleninové záhony jsou umouněnou Popelkou zahrady a měly by zůstat ukryté v zapadlém užitkovém koutě. V moderních zahradách se jedlé zahrádky stále častěji přesouvají do blízkosti domu a vyvýšené záhony na tom mají svůj podíl. Díky jejich rovným liniím totiž působí řádky zeleniny a bylinek úhledně i ve chvíli, kdy nejsou dokonale vypleté nebo pěstujete permakulturně. Vyvýšené záhony navíc vypadají dobře na zpevněných plochách, v blízkosti terasy nebo i přímo na ní.

Jakmile pak okusíte ten luxus, že se při zahradničení nemusíte tolik ohýbat a už vůbec ne klečat, propadnete vyvýšeným záhonům nadobro.

A photograph of a garden featuring several raised beds constructed from horizontal wooden planks. The beds are filled with various plants, including tall green stalks with yellow flowers, leafy green plants, and some purple flowers in the background. A stone path with irregularly shaped stones and patches of grass runs alongside the beds. The text 'Vyvýšený záhon pohledem zahradních architektů' is overlaid on the left side of the image.

Vyvýšený záhon pohledem zahradních architektů

Při rozhodování, kde by to vyvýšenému záhonu ve vaší zahradě slušelo nejvíce, zvažte především umístění vůči světovým stranám. Podívejte se, kam a kdy dopadají během dne sluneční paprsky. Obecně pro zeleninu a bylinky vybírejte slunné a teplé stanoviště.

Dál pak myslíte na praktičnost a své pohodlí. Spíš si pro čerstvé bylinky zajdete na záhon v blízkosti domu než na takový, ke kterému musíte jít přes celý pozemek. Jedlá zahrada často skvěle funguje vedle dalších „zelených pokojů“, jako je ohniště, terasa nebo venkovní kuchyň.

↑ Užitkový koutek bude dobrým sousedem venkovní kuchyně či ohnivého pokoje: Stačí pár kroků a vypěstovanou zeleninu můžete opéct na ohni, nebo čerstvými bylinkami ochutit grilované maso. Dřevěné lavice u ohniště vám zároveň poslouží na odkládání nářadí nebo když se budete chtít při péči o záhonek posadit.

← Usnadněte si zahradničení. Abyste měli nářadí, substráty a hnojiva pěkně po ruce, umístěte jedlou zahradu v blízkosti kůlny.

↑ Zeleninový pokojíček se může stát chloubou celé zahrady. Vyjímát se bude i na předzahrádce u vstupu do domu. Každý den se hned při příchodu domů pokocháte, jak se vašim výpěstkům daří.

↑ Můžete kombinovat vyvýšený záhon se zeleninovými záhony v terénu, nebojte se jej usadit i do společnosti trvalek. Jen je důležité zajistit k němu dobrý přístup.

Kam umístit vyvýšený záhon

Myslete na dobrou dostupnost, aby vás od návštěvy zeleninového království neodradila představa zablácených bot. Ideální je mezi vyvýšenými záhony vytvořit plochu z propustného mlatu, zhutněného šterku nebo ho umístit na dlažbu v propustném podloží. Mezi záhony také můžete navést cestičku z nášlapů.

Mezi bloky vyvýšených záhonů lze vysít trávník, ovšem počítejte s tím, že při častých pochůzkách se pravděpodobně prošlape. Mezery mezi záhony musí být také dostatečně velké, abyste mohli trávník sekat.

VYVÝŠENÝ ZÁHON V ZAHRADĚ

Pokud plánujete vyvýšený záhon v zahradě, souvrství uvnitř neoddělujte od terénu. Přebytečná voda se bude vsakovat přímo do podloží, navíc se do záhonu snadno dostanou žížaly. Konstrukce záhonu by ale neměla stát přímo na trávniku nebo na hlíně, protože neustálým kontaktem se zemí by začala dříve trouchnivět. Proto pod ni v úrovni terénu umístěte cihly nebo dlaždice uložené v pískovém loži.

VYVÝŠENÝ ZÁHON NA TERASE A BALKÓNĚ

Stavba záhonu na zpevněných plochách má svá specifika. Aby se při deštích a zalévání zemina neodplavovala a nešpinila terasu, vystelte dno nopovou fólií s vyššími nopy, do nichž se voda protékající souvrstvím zachytí. Fólii mezi kalíšky perforujte. Pokud by voda kalíšky zaplnila a stoupala výš, otvory odteče pryč. Překryjte fólii separační textilií, díky které se dírký nezanesou, a nakonec vystelte čedičovou vlnou. Funguje jako filtrační vrstva, a především dokáže jako houba nasát vodu a akumulovat ji v sobě. Nepoužívejte minerální vatu, ta naopak vodu odpuzuje.

Pozor na statiku

Umístění jakýchkoliv objemnějších pěstebních nádob na balkon nebo střešní terasu by měla vždy předcházet konzultace se statikem. Dokonce i speciální odlehčený substrát umí být pěkně těžký, když je ho víc na jednom místě a ještě je mokrý.

Inspirace od zahradních architektů

Jedlé zahrádky s vyvýšenými záhony si zaslouží stejně pozornosti jako ostatní prvky v zahradě. Nebojte se popustit uzdu fantazii a třeba se inspirujte záhony na fotkách.

Cedulky s popisky jednotlivých plodin

Hezký a praktický detail. Na první pohled uvidíte, kde máte co zasazené a navíc se stanou i zajímavým designovým prvkem.

Inspirace v anglickém stylu

Dřevěné lat'ky vyvýšeného záhonu můžete zkrášlit proutěnými plůtky. Ale pozor, jsou opravdu jen na ozdobu a zeminu neudrží. Fošna za nimi je nutnost.

Nebojte se barev

Modrý záhon vnese do zahrady nádech Provence – a vůbec nevadí, když se začne barva lehce olupovat a vznikne efekt patiny.

Střešní bylinková zahrádka

Je to tak, bylinková zahrádka může zdobit i dřevník nebo kryt na popelnici. V mělkém záhonku se bude dařit třeba pažitce.

Přírodní paravan

Chcete-li užitkovou část zahrady oddělit od dalších „pokojů“, zajímavou variantou je polopropustná clona. Například z vysokých trvalek nebo dřevěných kůlů.

Chytré 2 v 1

Nástavec se skleněnými tabulemi promění vyvýšený záhon v malé pařeniště.

Jak vyrobit vyvýšený záhon

Vnější konstrukci vyvýšeného záhonu jde vytvořit z různých materiálů, například cihly nebo kamene. Nejčastější jsou ale dřevěné latě, které umí smontovat dohromady každý trochu zručný majitel zahrady. Proto si spolu postavíme vyvýšený záhon právě ze dřeva.

Výběr dřeva

My v ateliéru Flera dáváme přednost modřínovým fošnám o síle alespoň 4 centimetry. Modřín se nám osvědčil z hlediska poměru cena vs. životnost. Časem také získává pěkný šedý odstín, který zahradám sluší. Pokud hledáte levnější variantu, lze sáhnout po smrkových prknech nebo recyklovat palety. Počítejte ale s nižší životností. Naopak třeba dubové dřevo nám na záhony přijde zbytečně nákladné, ale použít ho samozřejmě můžete.

Ideální rozměr

Prkna si můžete nechat nařezat na místní pile podle zamýšleného rozměru. Délku necháme na vás, pokud jde ale o šířku, doporučujeme ji v rozmezí od 80 do 120 cm. Přece jen potřebujete pohodlně dosáhnout i doprostřed záhonu.

Výška záhonu je zase na vás. Jako vyvýšený se počítá už záhon ohraničený jedním prknem. Je ale dobré vědět, že čím je záhon vyšší, tím méně se musíte při zahradničení ohýbat. To je praktické zejména pro seniory. Pokud máte naopak malé děti, které vám budou s obhospodařováním záhonů pomáhat, přizpůsobte rozměr tak, aby snadno dosáhly do všech koutů. Nižší záhony je také snadnější zřít. Důležité každopádně je, aby záhon zapadl do konceptu zahrady.

Konstrukce

Okraje fošen spojte s dřevěným hranolem dlouhými vruty, aby byly pevně přichycené a nestalo se, že se vytrhnou, až budou pod vlivem vlhkosti pracovat a zkroutit se. Aby hlavičky vrutů nevyčnívaly, můžete sukovníkem vytvořit mělké kruhy, do nichž hlavičky s podložkou zapustíte. Prkna lze ukotvit také do kovové konstrukce. Hodí se zejména do modřínových záhonů, kde je předpoklad delší životnosti.

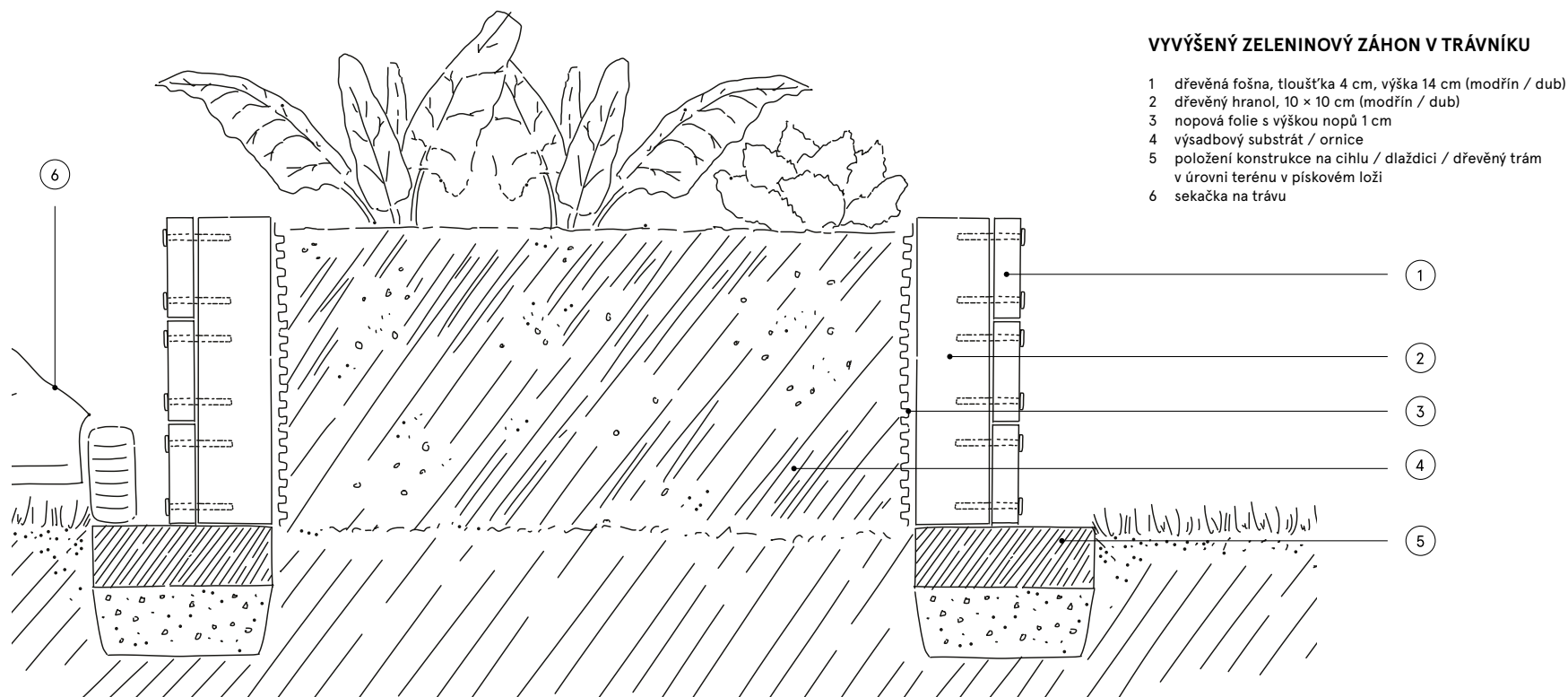
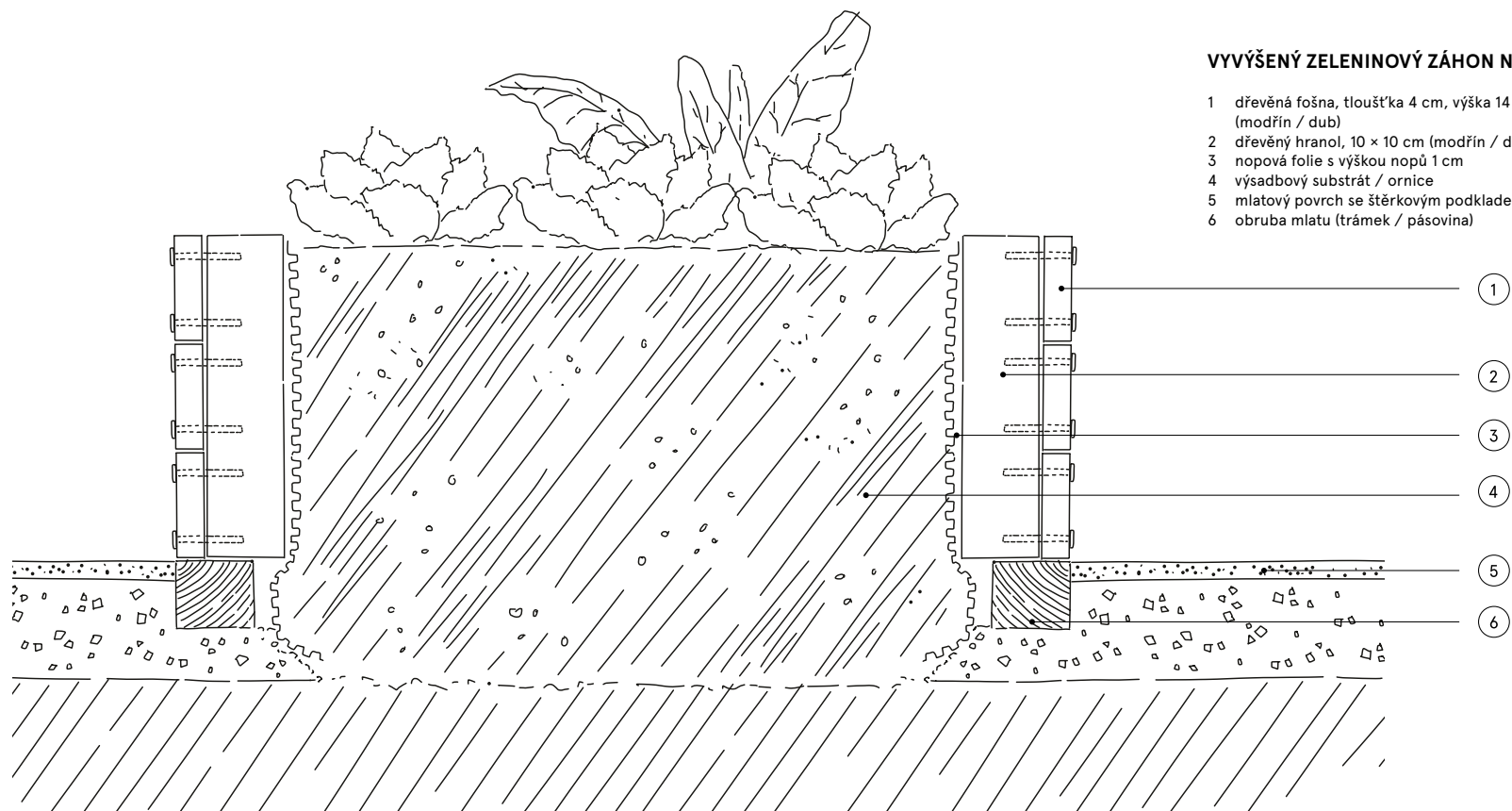

Patří do záhonu fólie?

Tohle téma je poněkud kontroverzní. Nopová fólie v záhonech má jak své příznivce, tak odpůrce. Plusem nopové fólie je, že izoluje vlhkou zeminu a prodlužuje tím životnost dřeva. Pokud vás ale vidina plastové fólie v blízkosti zeleniny neláká, životnost záhonu můžete prodloužit použitím odolnějšího dřeva nebo silnějších prken. Také je můžete ošetřit lněným olejem nebo opálit.

Jestliže se rozhodnete pro použití nopové fólie, přichyt'te ji sponkovačkou pod horním okrajem stěn. „Aby nevznikal nehezky detail, kdy plast mezi zeminou a dřevem vykukuje, můžete buď pořídít fólii s rovným lemem, který bude k dřevěné stěně těsně přiléhat, nebo inkriminované místo zakryjte pásem filtrační fólie. Zároveň díky této košilce nebude hlína zapadávat mezi fólii a stěnu,“ radí zahradní projektant a technický ředitel Flery Jirka Stiborek.

Videonávod na stavbu záhonu na terase

Podívejte se na Flera TV, kde vám Jirka Stiborek ve videonávodu názorně ukáže krok za krokem, jak postupovat při výrobě vyvýšeného záhonu na zpevněných plochách.

[KLIKNĚTE ZDE](#)

Vyvýšený záhon podle Flery na pár kliknutí a otočení šroubovákem

Pokud obdivujete vyvýšené záhony z realizací našeho ateliéru Flera, chcete si ušetřit práci nebo zrovna chybí šikovné ruce v domácnosti, můžete si je objednat jako stavebnici, kterou hravě smontujete i sami. Modřínové záhony ošetřené lněným olejem v rozměru 1 × 2 metry a výšce 36 nebo 48 cm najdete na našem webu Zijtevesvezahrade.cz.

[KLIKNĚTE ZDE](#)

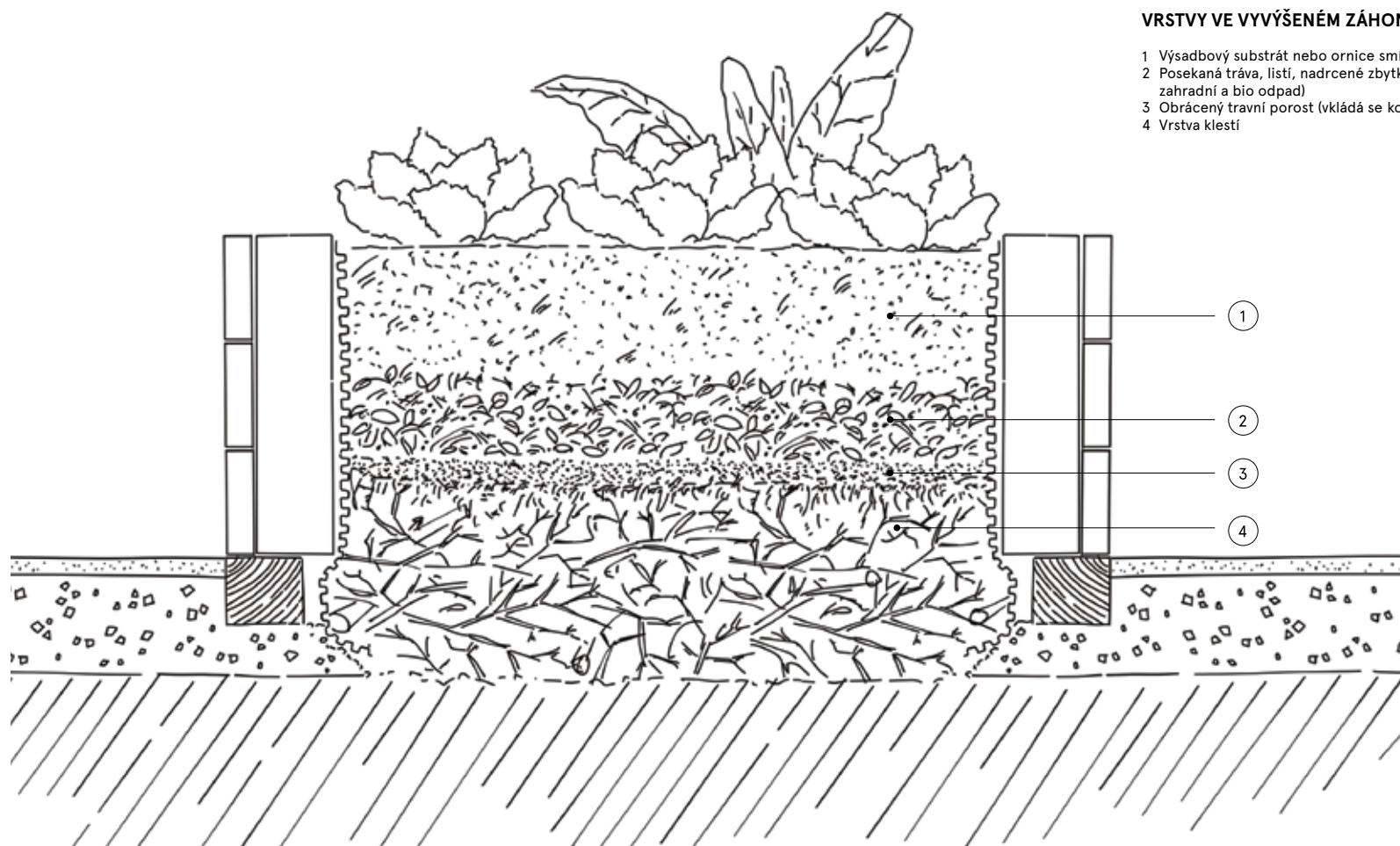
A row of raised garden beds made of dark wood, filled with various green plants and purple flowers. The beds are situated next to a stone building with a large window. A stone path leads through the garden. The text is overlaid on the left side of the image.

Vyvýšený záhon máte. A co dál?

Věnujte stejnou pozornost a péči i jeho naplnění
tím nejlepším substrátem a dopřejte své zelenině
a bylinkám ten nejlepší start.

Založení záhonu

Nevyplňujte substrátem celý objem záhonu. Dno můžete vystlat větvemi, na které vyskládejte travní porost kořeny vzhůru. Dále vytvořte vrstvu zahradního a bio odpadu, jako je posekaná tráva, listí, nadrcené zbytky křovin atd. Nakonec zbývá jen hotový záhon vyplnit výsadbovým substrátem nebo ornici smíchanou s kompostem a doplnit tak, aby postupem času nedocházelo k sesednutí zeminy a jejímu poklesu.

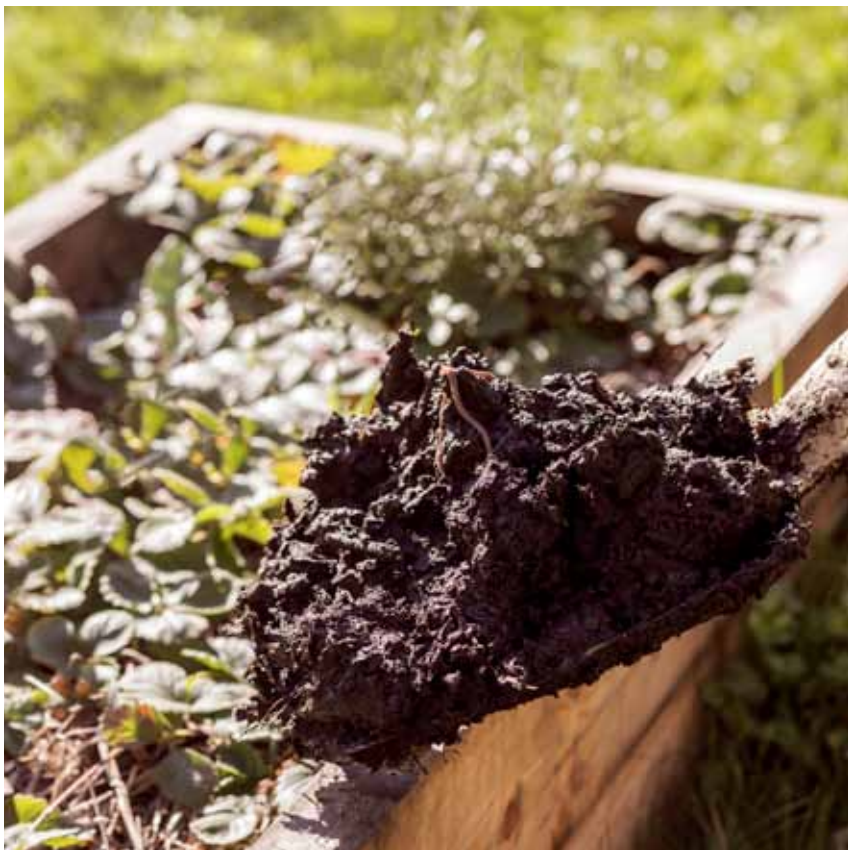
VRSTVY VE VYVÝŠENÉM ZÁHONU

- 1 Výsadbový substrát nebo ornice smíchaná s kompostem
- 2 Posekaná tráva, listí, nadrcené zbytky křovin, zahradní a bio odpad
- 3 Obrácený travní porost (vkládá se kořeny nahoru)
- 4 Vrstva kletí

Pečujte o půdu s láskou

Ty nejkřupavější salátky, nejsladší rajčátka a nejpestřejší papričky vyrostou jen z půdy, o kterou je dobře a s láskou pečováno. Postarejte se o půdu, ona se postará o vás.

Rytí a kypření

Na podzim, nebo zjara půdu důkladně zryjte, aby se vyčerpaná zemina z povrchu promísila s vyživenou půdou zespodu. Během roku půdu pravidelně kypřete, ideálně pár hodin po dešti nebo zálivce.

Hnojení

Většinou zeleniny bude vyhovovat smíchání ornice s kompostem nebo hnojem. Přidat kvalitní kompost nebo granulovaný hnůj můžete kdykoliv, čerstvý hnůj ovšem přidávejte pouze na podzim, aby se přes zimu rozložil a nebyl pro jarní sazenice příliš agresivní.

Vápnění

Zejména pokud pěstujete plodovou a košťálovou zeleninu, zhruba jednou za tři roky zrytou půdu poprašte dolomitem a počkejte, až první déšť smyje vápník do hlíny.

Musíte ve vyvýšeném záhonu půdu měnit?

Jestliže půdu každý rok pohnojíte a zryjete, výměna s největší pravděpodobností nebude potřeba. Kdyby se ale stalo, že zemina bude vyčerpaná, odeberte svrchu přibližně 10 cm a dosypte kvalitním dobře uleželým kompostem, který důkladně promíchejte se starou vrstvou.

Zálivka

Většina zeleniny je náročná na vodu. Zeleninu i bylinky zalévejte méně často, zato ale vydatně, aby si rostliny vytvořily hlubší kořeny a ve dnech sucha vydržely déle bez zálivky.

Automatický závlahový systém umístěný ve vyvýšeném záhonu vám zálivku usnadní. U klasické obytné zahrady se bez něj objedete, ale ocení jej například majitelé chalup, kam se jezdí jen o víkendech, nebo když vyrážíte na dovolenou a nemá vám kdo zeleninu a bylinky zalévat. Zvážit můžete i obyčejné hobby řešení, při němž nasadíte závlahu na kohout a rozvedete po záhonu.

Sázejte chytře

Pěstujte zeleninu a bylinky v takzvaných smíšených kulturách, kdy na jeden záhon vysadíte rostliny s podobnými nároky na půdu, sluneční svit i zálivku. Pro studenty online kurzu Jedlá zahrada jsme připravili přes 30 tematických kombinací oblíbené zeleniny a bylinek tak, aby v žádném období v roce záhony nezely prázdnotou. Pokud se zatím necítíte pro vytváření vlastních kombinací, můžete to zkusit s nimi.

Víte, že do sousedství brambor se hodí například špenát, kukuřice nebo kedlubna? A že si naopak nerozumí s okurkou nebo rajčaty? Najít ten správný mix je někdy trochu alchymie. Když se vám to podaří, dobře zkombinované druhy zeleniny a bylinek si nebudou konkurovat a naopak se vzájemně podpoří.

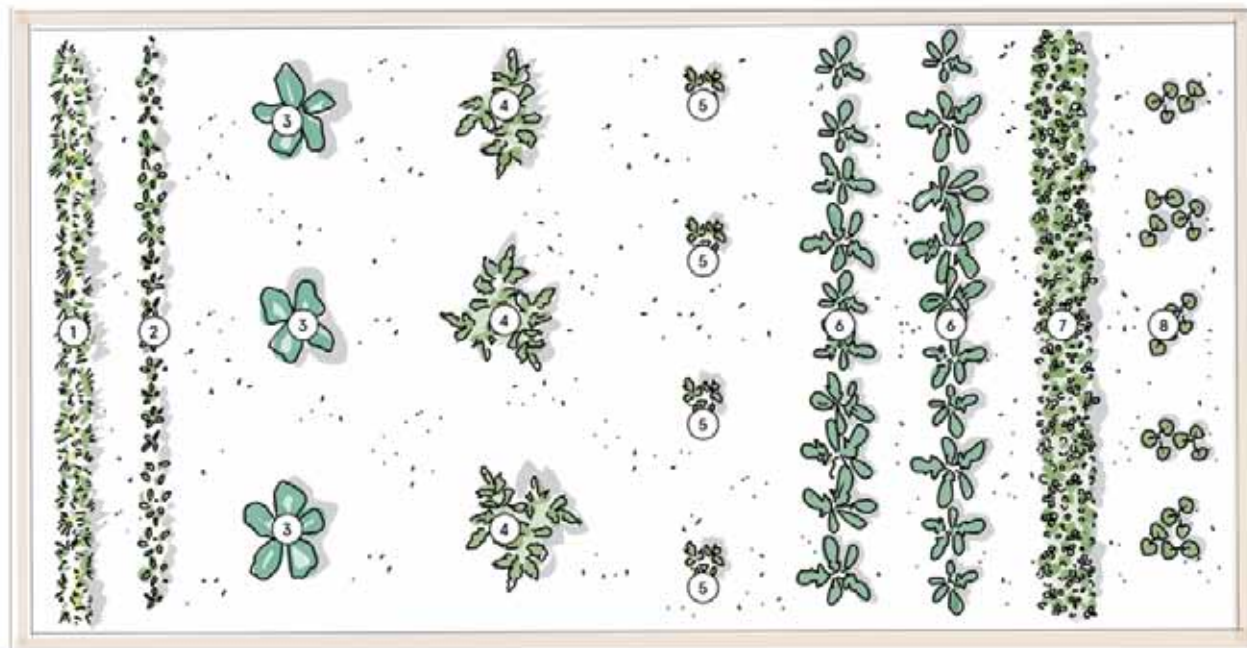
Oblíbený je u našich studentů například Pestrý záhon, na který si pro čerstvé výpěstky budete chodit od května až do října. Ale krásný pohled na něj bude každý den. Kuchyňské kouzlení může začít.

Pestrý záhon

SEZNAM ROSTLIN

- 1 Kopr vonný (1 řádek)
výsev IV, sklizeň V–VII
- 2 Měsíček lékařský (1 řádek)
výsev IV, sklizeň V–IX
- 3 Zelí (3 ks)
výsadba IV–V, sklizeň VII–VIII
- 4 Rajče (3 ks)
výsadba V, sklizeň VIII–X
- 5 Celer (4 ks)
výsadba V, sklizeň IX–X
- 6 Ředkvičky (2 řádky)
výsev IV, sklizeň V–VI
- 7 Koriandr setý (1 řádek)
výsev IV, sklizeň V–VI
- 8 Lichořeřišnice větší (5 ks)
výsev IV, sklizeň V–VIII

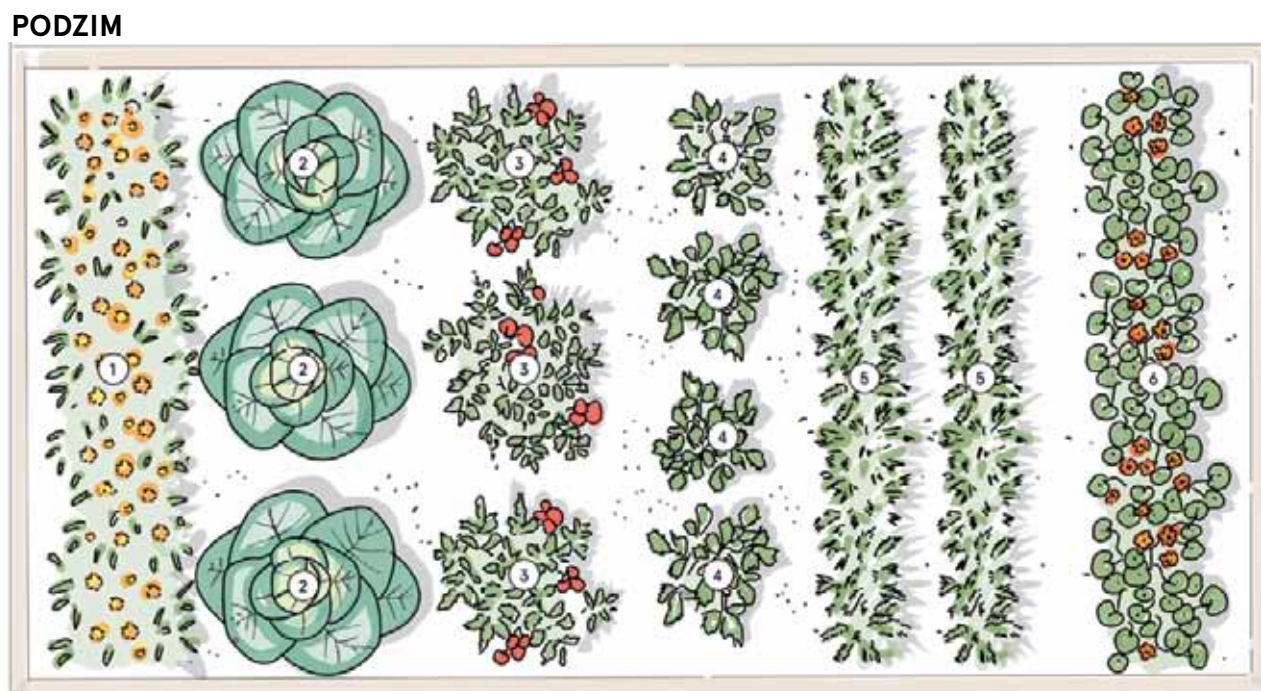
JARO

Velikost záhonu: 2 × 1 metr

SEZNAM ROSTLIN

- 1 Měsíček lékařský (1 řádek)
výsev IV, sklizeň V–IX
- 2 Zelí (3 ks)
výsadba IV–V, sklizeň VII–VIII
- 3 Rajče (3 ks)
výsadba V, sklizeň VIII–X
- 4 Celer (4 ks)
výsadba V, sklizeň IX–X
- 5 Mizuna (2 řádky)
výsadba V–VI, sklizeň VI–VIII
- 6 Lichořeřišnice větší (5 ks)
výsev IV, sklizeň V–VIII

Velikost záhonu: 2 × 1 metr

Ahoj, já jsem Ferdinand!

Jsem zahradní designér, autor knih o zahradách, učitel a propagátor zahradní architektury, moderátor a spoluautor úspěšného TV pořadu, zakladatel ateliéru Flera a v neposlední řadě táta, milovník psů, cyklistiky a dobrého jídla.

Zjistil jsem, že pro ty, kdo se s námi potkají poprvé, je občas obtížné pojmout všechno, co děláme. Pokud je to i váš případ, tento rozcestník vás navede k dalším užitečným zdrojům informací, rad a inspirace.

Online kurzy a webináře

Naplánujte, zrealizujte a osad'te svou zahradu jedlými rostlinami krok za krokem pod vedením odborníků na zahrady. S **kurzy a webináři** své zahrady tvoří už několik desítek tisíc studentů.

Knižní bestsellery a e-booky o zahradách

Knižky a e-booky vás naučí přemýšlet nad zahradami a jejich možnostmi z úplně nového pohledu. Nápadité přístupy zahradních architektů i konkrétní řešení vám ukážou realizované v praxi na hotových zahradách.

Televizní pořad Ferdinandovy zahrady

Úspěšný pořad vznikl ve spolupráci s Českou televizí. Nechá vás nahlédnout do procesu návrhu a realizace zahrad a dá vám řadu užitečných rad ohledně materiálů a nejlepších technických řešení.

Flera TV

Nejzelenější **kanál na YouTube** vás pozve do zahrad z dílny ateliéru Flera a poskytne vám hodnotný kontext jejich vzniku, ze kterého si můžete brát inspiraci pro návrh vlastní zahrady.

Ferdinand Leffler, Jiří Stiborek
Jak postavit vyvýšený záhon

Publikace vychází z dříve publikovaných článků
a online kurzu Jedlá zahrada.

© FLERA s.r.o., 2025